

Okul Öncesi Dönemde Kitap ve Çocuk Kitapları

P

ek çok faydası olduğunu bildiğimiz kitapların çocuğun gelişiminde de etkileri çok değerlidir. Kitaplar bebeklikten başlayarak çocukları renkler, çizgiler, harfler ve kelimelerle tanıştırır. Çocukların oynama, eğlenme, görme, duyma, dokunma yoluyla tanıma ve keşfetme ihtiyaçlarını karşılar. Duygu ve düşünce dünyalarını besler, üretkenlik ve hayal dünyalarını geliştirir. Kitapla karşılaşma önce sadece resimle olmakta, daha sonra resim-kelime, resim-cümle, resim-cümleler, resim-hikâye, az resim-çok metin ve nihayet resimsiz metinlere doğru bir gelişme süreci izlenir. Resimli kitaplar, okul öncesi dönemde çocuğun bilişsel, dil, sosyal ve duygusal gelişim alanlarının desteklenmesinde önemli bir araçtır. Çocukların kendilerini tanımalarına, sosyalleşmelerine yardımcı olurken bilgi ve haz verip yalnızlıklarını azaltır.

Resimli kitaplar, basit ve anlaşılır kelimeler ile anlatılan hikâyelerin kullanıldığı, farklı büyüklük ve şekillerde hazırlanan, genellikle her sayfada renkli resimlerin kullanıldığı kitaplardır. Küçük çocuklar resimlerden bilgi alarak ve onları yorumlayarak öğrenirler. Aradıkları bir bilgiye, resimlerdeki karakterlere ne olacağını ya da olayın geçtiği sahneyi yorumlayarak ulaşırlar. Çocuklar metni okumadan resimleri inceleyerek hikâyede ne anlatılmak istenildiğini ifade edebilirler. Resimli çocuk kitabı, çocuğun ilgi ve ruhi ihtiyaçlarını karşılayan fakat her şeyden önce çocuğun zevkle okuduğu bir eserdir.

Çocuklar okuma alışkanlığını öncelikle ailede, sonra da okulda kazanırlar. Anne baba kitaba değer veriyorsa ve okuma alışkanlığı kazandırmak için çocuklarına model oluyorsa çocuklar da kitap okuma alışkanlığını daha kolay kazanırlar. Çocukların kitabı sevmeleri için onları bebeklikten itibaren gelişim düzeyine uygun kitapla karşılaştırmalı ve renkli, müzikli kitaplardan başlayarak kitaptan zevk almalarını sağlamalıdır. Kitap okuyan çocuklar eğitim süreçlerinde daha başarılı olmaktadır. Bu nedenle anne babalar çocuklarını bebeklik dönemi için hazırlanmış tek resimli kavram kitaplarıyla başlayarak bir yaşında yazılı kitaplarla tanıştırmalıdır. Evde kitap okuyarak çocuklara model olmalı ve günde en az 15 dakika çocuklarla bire bir kitap okuma çalışmaları yapmalıdırlar.

Kitap okuma kadar, okunan kitabın dinlenmesinin de yukarıda saydığımız ve sayamadığımız pek çok faydası vardır. Okuma becerileri henüz gelişmeyen okul öncesi dönem çocukları ve görme engelli kişiler için okunan kitaplar bütün saydıklarımıza ek olarak dinleme, algılama, ve konsantrasyon becerilerinin gelişimine yardımcı olur.

Yetişkinler olarak okumak istediğimiz kitapları seçme özgürlüğüne sahibiz. Kitap seçimimizi belki ilgi alanımıza, belki ihtiyacımıza, belki de yakınlarımızın tavsiyesine göre yaparız. Bizim için doğru ya da faydalı olmadığını düşündüğümüz kitapları ya almaz ya da bir şekilde aldıysak okumayabiliriz. Oysa çocukların cephesinden baktığımız zaman durum böyle değildir. Çocuklar, ebeveynleri tarafından tercih edilen kitaplara sahiptirler. Kitabın muhtevasının gelişim düzeylerine uygunluğuna

ya da seçilen kitabın pedagojik olarak doğruluğuna karar veremeyecekleri için bu sorumluluk ebeveynlere kalıyor.

Kitap bir çok faydasının yanında, pedagojik veriler dikkate alınmadan hazırlandığında zararlı hale gelir. Aksi bir yaşantıya maruz kalmadığı sürece çocuklar özgüven sorunu yaşamazlar. "Dünyayı kurtarabilir misin, şunu yapabilir misin?" gibi sorulara genellikle hiç düşünmeden ve tereddüt etmeden "Evet" cevabı verirler. Kahramanlık hikâyelerini severler. Hal böyleyken çocuğun, hikâyedeki kahramanla kendini özdeşirmesi sürpriz olmayacaktır.

Resimli Kitapların Çocukların Gelişimine Etkileri

Resimli çocuk kitaplarının temel amacı; çocuğun ruhi ihtiyaçlarını karşılamak, gelişimine katkı sağlamak, eğitimine yardımcı olmak, çocuğa okuma alışkanlığı kazandırmak ve estetik değerler kazandırmaktır.

Resimli çocuk kitapları;

- Çocukların hayal güçlerini geliştirir.
- Çocukların alıcı ve ifade edici dil gelişimlerini destekler, kelime dağarcığını zenginleştirir, bilgi seviyesini yükseltir, dili etkin ve düzgün bir şekilde kullanmalarını sağlar.
- Kitap, çocuğun olumlu kişilik yapısı geliştirmesini, sıra dışı fikirler oluşturmasını, okuma ve / veya dinleme becerileri kazanmasını sağlar.
- Çocukların gelişmekte olan iç ve dış dünyalarına katkıda bulunur.
- Çocukların gerçek hayatla bağlantı kurmalarına yardımcı olur.
- Çocukların kendileri ve çevrelerinde olup bitenleri fark etmelerini sağlar.
- Gözlem yeteneklerini geliştirerek keşfetme imkanı sunar.
- Çocukların dil, bilişsel ve sosyal-duygusal gelişimlerine katkıda bulunur.
- Çocukla ana-baba arasında iletişim

kurulmasına yardımcı olur.

- Çocukların kitaplardan insanları ve hayvanları tanıyıp sevmelerini sağlar.
- Kitap okuyan çocuğun zihin gelişimi hızlanır, kavramlar ve hadiseler arası muhakeme yeteneği gelişir.
- Sevme, anlama, saygılı olma, hediye etme, paylaşma gibi birçok sosyal kavramı öğretir.
- Kişiliklerinin bir parçası olan duyguları, değer yargılarını ve anlayış tarzlarını geliştirir.
- Kitap okuyan çocuk kendini zorlanmadan ifade eder, dili kurallarına uygun kullanır, anadilini düzgün konuşur.

Çocuk Kitaplarının Genel Özellikleri

Bütün bunlar dikkate alındığında çocuk kitaplarının olmazsa olmaz bazı özelliklere sahip olmaları gerektiği karşımıza çıkar. Çocuklar için hazırlanan kitapların resimleme, içerik ve fiziki olarak belirli özelliklere sahip olması gerekir.

Fiziki Özellikleri

Boyut: İki yaşa kadar çocukların ellerine verilen kitaplar kolay tutma, sahip olma, benim diyebilme duygusunu tadabilmeleri için küçük boyutta olmalıdır. Büyük boyutta, yetişkinle birlikte bakılan kitapların ise çocuğun rahatça görebileceği, yetişkinin rahatça okuyabileceği ve kucağa sığabilecek kitaplar olması gerekir.

Kapak: Kapak, çocuğun kitapla ilk tanışma aracıdır. Bu nedenle çocuğun dikkatini çekebilecek nitelikte olmalı; renkli, resimli, çekici özellikler taşımalıdır. Kitabın daha iyi korunması açısından dış kapağı, iç sayfalarından daha kalın olmalıdır.

Kâğıt: Bir yaştan önce kâğıt yerine plastik ya da bez kitaplar, bir yaştan sonra ise çocuğun sayfaları çevirebilme becerisini artırdığı için kartondan yapılmış kitaplar kullanılmalıdır. İki yaştan sonra sayfaların kalınlığı incelmeye başlamalıdır. Kullanılan kâğıdın kalitesine dikkat edilmelidir.

Cilt: Resimli çocuk kitabının dayanıklı olması onun sağlam olması ile ilgilidir. Çocuğun elinde

